

اندر خم یارانه‌ها

امیر جعفرزاده

صنعت داد که با حذف یارانه شغل خود را از دست می‌دهند و در مرحله بعد ریال باقی‌مانده را بین مردم تقسیم کرد. نمی‌شود یارانه انرژی را حذف کرد و با این حذف بخشی از صنعت تعطیل شود و پرسنل آن شغل خود را از دست بدهند و در مرحله بعد درآمد ناشی از حذف یارانه را بین همه‌ی مردم تقسیم کرد. به این طریق درآمد ناشی از حذف یارانه به ۲۸ هزار و ۸۵۰ میلیارد تومان کاهش می‌یابد، در وضع موجود در باب درآمد ناشی از حذف یارانه اعدادی تا سه برابر رقم مذکور اعلام می‌شود که اغراق آمیز است.

در ادبیات اقتصادی به مجموعه‌ای از کالاها و خدمات، کالاها و خدمات عمومی گفته می‌شود. این کالاها دارای ویژگی‌هایی هستند که تحلیل آن‌ها به صورت مجزا به وسیله اقتصاددانان انجام می‌پذیرد.

مهمترین ویژگی این کالاها وجود آثار و پیامدهای اقتصادی و اجتماعی منفی و مثبت است. به طور مثال، آموزش خدمتی است که دارای آثار اجتماعی مثبت است؛ چرا که اگر تعداد تحصیل‌کردگان در جامعه افزایش یابد، تعداد بزهکاران در جامعه کاهش می‌یابد. افراد تحصیل‌کرده مشارکت بیشتری در برنامه‌ریزی‌های توسعه‌ای دارند. افزایش دانش‌بری و دانش‌محوری کالاهای تولیدی نیز از آثار افزایش آموزش است. بنابراین دولت در خصوص کالاهای عمومی مثل آموزش، تمهیدات خاصی انجام می‌دهد. برای مثال، دولت خود این کالاها و خدمات را تولید می‌کند و یا اینکه صرفاً بر تولید این کالاها توسط بخش خصوصی نظارت و با پرداخت یارانه قیمت این کالاها را برای عموم مردم ارزان‌تر می‌کند. علاوه بر این موارد، دولت‌ها برای مبارزه با فقر و حمایت از اقشار آسیب‌پذیر جامعه، اقدام به پرداخت یارانه به برخی کالاهای اساسی می‌کنند. البته در برخی کشورها نیز این یارانه‌ها به شکل نقدی در اختیار گروه‌های هدف قرار می‌گیرد.

آثار منفی و مثبت پرداخت یارانه بر اقتصاد

۱- از مهمترین کارکردهای یارانه در سیستم اقتصادی، پیامدهای خارجی مثبت آن است. این پیامد خارجی مثبت، برخورداری فقرا (گروه هدف در پرداخت یارانه‌ها) از حداقل معیشت تعریف شده است. به عبارت دیگر، هدف، گروه خاصی از مصرف‌کنندگان هستند که زیر خط فقر به سر می‌برند. چرا که اگر تعداد افرادی

و جمعیتی حدود ۲ میلیون روستایی منبع معاش خود را دست می‌دهند، لذا حذف یارانه گازوئیل برای چاه‌های آب گازوئیلی تا اطلاع ثانوی توصیه نمی‌شود.

حذف یارانه بنزین و گازوئیل برای وسایل حمل و نقل مسافر درون شهری نیز توصیه نمی‌شود، اگر موارد مذکور از شمول حذف یارانه انرژی کنار گذاشته و ۵ درصد مصرف جدید را شامل شوند، یارانه انرژی ۲۹ هزار و ۴۵۰ میلیارد تومان خواهد بود.

پرسنل کارخانه‌های بالای ۵۰ نفر ایران ۷۰۰ هزار نفرند که با حذف یارانه انرژی بخشی از آنها شغل خود را از دست می‌دهند، اگر از محل درآمد ناشی از حذف یارانه انرژی به ۳۵۰ هزار نفر از ۷۰۰ هزار نفر فوق‌ترین حقوق دریافتی آنها مشروط بر اینکه بیش از ۴۰۰ هزار تومان نباشد بیمه بیکاری پرداخت شود، هزینه این کار سالیانه ۱۴۰۰ میلیارد تومان خواهد بود. به این طریق با حذف یارانه انرژی بازندگان حذف یارانه که پرسنل کارخانه‌های تعطیل شده هستند، مورد حمایت قرار می‌گیرند و از این طریق بدون هیچ مشکل اجتماعی حذف یارانه انرژی عملی می‌شود. درآمد ناشی از حذف یارانه انرژی‌ها در ابتدا باید به آن بخش از

طرح نقدی کردن یارانه‌ها به عنوان یکی از محورهای طرح تحول اقتصادی مورد توجه کارشناسان و رسانه‌های مختلف بوده است. در این مقاله سعی می‌کنیم به بررسی موضوع در ادبیات اقتصادی و فواید و آثار مربوط به آن بپردازیم.

از فواید حذف یارانه‌ها به شکل کنونی و نقدی کردن یارانه‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره نمود.

حذف یارانه انرژی با کاهش ۱۵ درصدی قاچاق، بهینه‌سازی ۲۵ درصدی و کاهش ۱۰ درصدی مصرف تولید، در مجموع مصرف داخلی نفت خام را ۸۰۰ هزار بشکه در روز کاهش می‌دهد.

روزانه یک میلیون و ۶۰۰ هزار بشکه نفت خام به قیمت تقریباً رایگان به ۹ پالایشگاه کشور تحویل می‌شود، با حذف یارانه انرژی، مصرف به میزان قابل ملاحظه کاهش خواهد یافت.

احتمالاً با حذف یارانه صادرات قاچاق انرژی به میزان ۱۵ درصد و بهینه‌سازی مصرف به میزان ۲۵ درصد تحقق خواهد یافت؛ به عبارت دیگر مصرف در این دو حوزه ۴۰ درصد کاهش می‌یابد.

بخشی از تولیدکنندگان نیز با حذف یارانه انرژی نمی‌توانند به تولید ادامه دهند و تولید متوقف می‌شود، احتمالاً از این فقره نیز مصرف ۱۰ درصد کاهش می‌یابد، در مجموع به نظر می‌رسد بر روی هم مصرف فرآورده‌های نفتی حدود ۵۰ درصد کاهش یابد؛ لذا مصرف یک میلیون و ۶۰۰ هزار بشکه نفت خام به ۸۰۰ هزار بشکه کاهش خواهد یافت.

قیمت نفت کوره نصف قیمت نفت خام است، اگر قیمت نفت خام ۱۳۰ دلار باشد، قیمت نفت کوره ۶۵ دلار است. ۲۸ درصد ۹ پالایشگاه کشور نفت کوره است که با نصف شدن مصرف، به ۱۴ درصد کاهش می‌یابد. با چنین طرحی یارانه نفت کوره روزانه ۷ میلیون و ۲۸۰ هزار دلار و یارانه بقیه فرآورده‌های نفتی ۸۹ میلیون و ۴۴۰ هزار دلار و بر روی هم روزانه ۹۶ میلیون و ۷۲۰ هزار دلار و یا سالیانه به ریال با لحاظ کردن هر دلار ۹۰۰ تومان و نفت بشکه‌ای ۱۳۰ دلار حدود ۳۱ هزار میلیارد تومان خواهد بود.

اما همه‌ی این یارانه قابل استفاده نیست. در کشور ۲۵۰ هزار چاه آب گازوئیلی وجود دارد که با حذف یارانه گازوئیل حداقل تعداد ۲۰۰ هزار از آنها تعطیل می‌شود

تجربه این کشورها نشان می‌دهد که افزایش قیمت‌ها و کاهش یارانه‌ها حتما باید با اصلاحات در سایر بخش‌ها توأم باشد تا از آثار تورم جلوگیری شود. بنابراین تاثیر افزایش قیمت کالاهای اساسی تاثیر بزرگتری بر افزایش شاخص قیمت‌ها در اقتصاد بر جای خواهد گذاشت و در صورتی که دولت سیاست‌های مناسب جبرانی را اتخاذ نکند، عمق فقر در جامعه افزایش خواهد یافت. در نتیجه برای این که دچار تورم بیش از حد نشویم و اقشار آسیب‌پذیر بیش از این دچار آسیب نشوند، دولت باید یک‌سری سیاست‌های جبرانی و تکمیلی اجرا نماید.

بنابراین مشاهده می‌کنیم که پرداخت یارانه ابزار است که پرداخت یا حذف آن هر کدام محاسن و معایبی دارد. در صورت پرداخت یا حذف آن باید از ابزارهای دیگر نیز استفاده شود که آثار منفی را حداقل و آثار مثبت را حداکثر کند. اما در ایران چون پرداخت یارانه در زمان‌هایی و حذف آن در زمان‌هایی دیگر (مثلا در این چند ماهه حذف یارانه بنزین) به مانند هدف نگریسته می‌شوند، این نوع نگاه مانع از استفاده‌ی ابزارهای دیگر برای تکمیل و پوشش آن می‌شود. در صورتی که باید این نوع نگاه در میان مدیران نیز تغییر کرده و به یارانه چون ابزار نگاه کنند و حسن و قبح ذاتی برای آن قایل نشوند.

قیمت‌های بین‌المللی عبارتند از:

- ۱- جلوگیری از قاچاق
- ۲- مصرف بهینه کالاها و تخصیص بهینه منابع
- ۳- کسب درآمد برای دولت از محل فروش به قیمت‌های بین‌المللی
- ۴- هزینه‌های اجتماعی سنگین و افزایش تورم
- ۵- وضعیت موجود جامعه ما در شرایط روان‌پریشی قرار دارد. برای حل این مشکل باید قبل از آزادسازی، در جامعه شرایط ثبات ایجاد کرد تا بتوان به دستکاری قیمت‌ها بدون آثار روانی سوء اقدام کرد.

۲- ایجاد تورم افسار گسیخته:

از سوی دیگر به دلیل اینکه مصرف‌کننده قیمت واقعی کالای یارانه‌ای را پرداخت نمی‌کند، مصرف بهینه‌ی آن را نیز رعایت نخواهد کرد. همین امر افزایش یارانه‌ها را موجب می‌شود که خود افزایش هزینه‌های دولت و افزایش کسری بودجه در اقتصاد را به همراه خواهد داشت. برای اساس دولت مجبور به کاهش یارانه و اتخاذ سیاست‌هایی برای افزایش هدفمندی آن شده است که یکی از راه‌های کاهش یارانه‌ها، افزایش قیمت‌ها می‌باشد، اما افزایش قیمت‌ها به شدت قدرت خرید خانوارهای کم‌درآمد را کاهش داده و در نتیجه فقر نسبی و تعداد افراد فقیر به شدت افزایش خواهند یافت. بنابراین لازم است دولت به

دنبال شیوه‌هایی باشد که بتواند قدرت خرید اقشار کم‌درآمد را با سیاست‌های جبرانی هدفمند افزایش دهد که یکی از این سیاست‌ها پرداخت نقدی هدفمند خواهد بود. این امر موجب خواهد شد که آثار افزایش قیمت کالاها و خدمات بر قدرت خرید خانوارهای کم‌درآمد کاهش یابد. ولی سوال اساسی اینجاست که افزایش قیمت‌ها چه میزان تورم را افزایش می‌دهد و چگونه می‌توان از افزایش ثانویه قیمت‌ها جلوگیری کرد؟ تجربه کشورهای مختلف از جمله مالزی نشان می‌دهد که افزایش قیمت حامل‌های انرژی نه تنها تورم را افزایش نداده، بلکه کاهش تورم را به دنبال داشته است. در کشور ترکیه نیز افزایش ۸۰ درصدی قیمت حامل‌های انرژی، تورم را ۱۶/۵ درصد افزایش داده است. در کشور مصر نیز افزایش ۸۰۰ درصدی قیمت انرژی موجب افزایش تورم به میزان ۴۰ درصد شده است.

که سطح زندگی‌شان پایین‌تر از حالت متعارف و سطح استاندارد جامعه است، زیاد شود، آثار و پیامدهای منفی همچون گسترده شدن فقر و افزایش بزهکاری پدید خواهد آمد.

۲- دولت‌ها از طریق تغییر قیمت نسبی کالاها و خدمات، رشد و تولید بخش‌های اقتصادی را تحت تاثیر قرار می‌دهند.

۳- یارانه‌ها با تحریف قیمت‌ها مانع تخصیص بهینه منابع شده و بنابراین رشد اقتصادی را کاهش خواهند داد.

۴- با ایجاد کسری بودجه و افزایش هزینه‌های اجتماعی، آثار کلان بر اقتصاد ملی بر جای می‌گذارند.

۴- هر اندازه که شفافیت در اقتصاد گسترش یابد و مداخله‌ی دولت در نظام قیمت‌ها کمتر شود، انحراف از سرمایه‌گذاری‌های مولد کاهش می‌یابد. به عبارت دیگر، سرمایه‌گذاری به بخش‌های دارای مزیت که قابلیت رقابت در بازارهای داخلی و خارجی دارند، سوق پیدا می‌کند. در شرایطی که دولت، قیمت‌ها را کنترل و برای بخشی از کالاها یارانه پرداخت می‌نماید، سرمایه‌گذاری دچار انحراف می‌شود.

۶- پرداخت یارانه با تاثیر بر نظام قیمت‌ها بر ترجیحات مصرف‌کننده نیز اثر گذاشته و مصرف کالاهای یارانه‌ای را افزایش می‌دهد. از سوی دیگر، به دلیل اینکه مصرف‌کننده قیمت واقعی کالای یارانه‌ای را پرداخت نمی‌کند، مصرف بهینه‌ی آن را نیز رعایت نخواهد کرد. همین امر افزایش یارانه‌ها را موجب می‌شود که خود افزایش هزینه‌های دولت و افزایش کسری بودجه در اقتصاد را به همراه خواهد داشت.

یارانه به مثابه هدف نه ابزار

در حالی که در ادبیات اقتصاد یارانه صرفا یک هدف کوتاه‌مدت و برای به حداقل رساندن آثار منفی برنامه‌های توسعه‌ای مورد قبول واقع شده است، در ایران گویی خود پرداخت یارانه هدف شده است و بدون اینکه تحقق اهدافی که از ابزار یارانه انتظار می‌رود، بررسی شود، میزان یارانه‌ها افزایش می‌یابد، بدون اینکه در زمینه‌ی پرداخت مالیات به صورت سرانه و هدفمند فعالیتی صورت پذیرد. این انگاره نیز یکی از مشکلات سیستم یارانه‌ای کشور و همچنین هدفمند کردن یارانه‌ها می‌باشد.

با وجود مشکلاتی که در خصوص پرداخت‌های یارانه‌های غیر هدفمند وجود دارد، اما حذف ناگهانی این یارانه‌ها نیز آثار و پیامدهای منفی دارد که نمی‌توان به راحتی و در کوتاه‌مدت اقدام به حذف سریع آنها کرد و این مساله خود در هدفمند کردن یارانه‌ها موثر خواهد بود. این مشکلات عبارتند از:

۱) افزایش قیمت کالاها به قیمت‌های جهانی: در حالی که بسیاری از کالاهای داخلی با قیمت‌های جهانی متفاوتند مثل پرداخت حقوق به کارگران و حقوق بگیران و... اگر بخواهیم برخی از کالاها را به حد قیمت جهانی برسانیم، آثاری بر سیستم اقتصادی و اجتماعی دارد. آثار مثبت و منفی انطباق قیمت کالاها و خدمات دولتی با

شرکت تولیدی و مهندسی حرارت گستر

دارای پروانه کاربرد علامت استاندارد شماره ۵۷۷۹

*** دارای تاییدیه نقشه ساخت دیگ بخار و آب داغ از TÜV آتریش ***

تولید کننده :

دیگ بخار	فیلتر شنی
دیگ آب داغ و آب گرم	دی الکالیزر
دی اریتور	فلاش تانک بخار
سختی گیر	جداکننده آب از بخار
منبع کوپل دار	جدا کننده هوا از آب
مبدل حرارتی	منبع کندانس

نشانی: تهران، خیابان طالقانی شرقی، شماره ۵۴۳، صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۳۷۱

تلفن: ۷۷۶۰۵۸۹۳ - ۷۷۶۰۵۸۸۹ فکس: ۷۷۶۰۴۵۳۱